

Oříšky pro Popelku

Na těchto vložených středových stránkách AS přinášíme slíbené oceněné texty z autorské soutěže divadelních her pro děti Oříšky pro Popelku 1998-99, o níž jsme čtenáře podrobněji informovali v AS č. 6/99. Hry otiskujeme v takové podobě, v jaké byly zaslány do soutěže. Nejsou v nich prováděny žádné, ani jazykové úpravy. Znovu podtrhujeme, že je třeba tyto texty chápat jako základní východisko, že si vyžadují dotvoření. Proto je součástí těchto stránek vždy dramaturgický pendant, upozorňující potencionální inscenátory zejména na úskalí textové předlohy, která je pro dosažení žádoucího jevištního výsledku potřeba řešit. Kontakty na autory jsou k dispozici na IPOS-ARTAMA Praha u dr. Milana Strotzera – tel. 02/61215684-7. (MS)

Daniela Skalová

PROČ MELUZÍNA HVÍZDÁ V KOMÍNĚ

OSOBY:

Vypravěč

Princezna Valentýnka

Princezna Johanka

Chůva

Meluzína

Větrinka

Král Bořivoj

Kačenka

Princ Tomáš

Princ Adam

Princ Mojmír

Princ Slavomír

Ceremoniář

1. lékař

2. lékař

- Vypravěč:** (vyjde před oponu, hraje a zpívá)
Já chodím světem sem a tam,
na loutnu lidem hraji.
V mých písních, ach to není klam,
se mnohý příběh tají.
Kdo umí dobře naslouchat
a čísti mezi řádky,
na vrátka může zabouchat,
a vejít do pohádky.
Bude se s námi radovat,
i slzu uroní,
tak pojd'te, začíná se hrát,
zvoneček zazvoní.
(rozhrne se opona)
(Pokoje princezny Valentýnky. Vlevo v křesle sedí chůva a vyšívá. Princezna stojí před ozdobným zrcadlem a zkouší si korálky a náušničky.)
- Valentýnka:** Chůvo...chůvo! Vždyť ty mě vůbec neposloucháš.
- Chůva:** Ale poslouchám, holčičko moje. Jenom přemýšlím, jestli je všechno připraveno na tu zítřejší slávu. Jestli se na nich nezapomnělo.
- Valentýnka:** Jen se neboj, však tatínek na všechno sám dohlédne. Ty, chůvo, prozrad' mi, jaký dárek od tatínka dostanu. Je to prý velice tajné.
- Chůva:** Baže je. Tak nebud'te zvědavá.
- Valentýnka:** Zkusím hádat, ano? Prstýnek s perlou.
- Chůva:** Možná...

- Valentýnka:** Nebo náramek?
- Chůva:** Snad...
- Valentýnka:** Náhrdelník z blýskavých kamínků!
- Chůva:** Kdoví...
- Valentýnka:** Ty, ty to jistě víš, milá chůvo. Alespoň trochu mi napověz nebo zvědavostí umřu.
- Chůva:** Zítra, až zítra. Ale teď už se posaďte, vy všechny. Musím vám pročesat vlasy. (češe ji) Jaképak by to bylo překvapení, kdybych vám všechno prozradila. Však vy mi také nepovíte, jakou písničku na ples hostům zazpíváte. Zítra bude váš velký den.
- Valentýnka:** Jak se ten čas pomalu vleče, když se člověk na něco těší. A já se tak těším na ples a na dárky. Tolik urozených pánů prý přijede. Myslíš, že se budu někomu líbit?
- Chůva:** Všem, určitě všem. Až si oblečete ty nové šaty, budou se o vás tanečníci prát, uvidíte!
- Valentýnka:** Ach ano! Moje nové šaty. Kačenka mi vzkázala, že jsou hotové. Musím se podívat. (utíká ke dveřím)
- Chůva:** Ale princezno, počkejte přece!
- Johanka:** (vejde a srazí se s Valentýnkou) Kampak, máš teď hodinu zpěvu. Učitel na tebe čeká.
- Valentýnka:** Ať čeká, já už stejně všechno dovedu. (zanotuje stupnici). A vůbec – nemám čas. Musím si vyzkoušet plesové šaty. Kdybys viděla, jak jsou krásné. Blankytné jako letní nebe a pošíité stříbrnými perličkami. A střevíčky jsou bílé a měkoučké. V těch protančím celou noc. (obejme Johanku) Pojd' se podívat, sestřičko, jak mi sluší.
- Johanka:** Ále, nech mě být.
- Valentýnka:** (zatočí Johankou dokola, políbí chůvu a utíká ven)
- Chůva:** (směje se) A je pryč. Měla bych se vlastně zlobit, ale copak se na ni můžu hněvat?
- Johanka:** Rozmazluješ ji. A vůbec všichni jí rozmazlujete. Celý den se jenom parádí, před zrcadlem nakrucuje..
- Chůva:** Co je na tom zlého? Vám by to občas také neškodilo. Alespoň zítra před plesem byste si měla nějakou tu kraječku připnout.
- Johanka:** Však ještě není jisté, půjdu-li tam. Proč také, každý bude mít oči stejně jen pro Valentýnku.
- Chůva:** To se ví. Ono je také lepší podívání na usměvavou tvářičku, nežli na zamračený kukuč. Někdy si říkám, jako byste ani sestry nebyly. Valentýnka je jako sluníčko a vy...
- Johanka:** ... jako den pod mrakem. Jen to řekni chůvo. Jsem ošklivá, já vím. Proto se zrcadlům vyhýbám.
- Chůva:** Kdybyste se trochu víc usmívala, hned by bylo líp. Nebo si zazpívala.
- Johanka:** Já neumím zpívat.
- Chůva:** To Valentýnka zpívá celý den. A krásně – jako skřivánek. Jakoupak asi písničku na zítřejší ples nacvičila.
- Johanka:** Krásnou, to se ví. A zazpívá ji v krásných nových šatech. A hosté se budou rozplývat, chválit ji a pochlebovat. A u toho já být nemusím.

Chůva: Ale, ale.. zase máme srdíčko plné hořkého pelyňku. (bere Johanku kolem ramen a posadí ji naproti sobě) Proč?

Johanka: Já... nevím...

Chůva: Pročpak také nemáte nové šaty?

Johanka: (vstane) Protože nechci. Nechci se hezky strojit a zdobit. Nestojím o krajky, ani o zlaté prstýnky, a vůbec mě nebaví tančit. Ani trošičku, abys věděla. (odejde)

Chůva: Zatrápené děvče. Jistě jde zase někam do koutku trucovat. Prý je ošklivá. Kdepak, ošklivá není, jenom se na každého škaredí a utrhuje, a to jí nesluší. Přitom oči má upřímné a čisté jako lesní studánku. Jenom vedle Valentýnky vypadá jako chudobka. Copak asi ta moje děvečka. Musím se podívat, jak jí ty nové šaty... (odchází)

XXX

(Větrná hora. Zatahne se bílý průhledný závěs, před který vejde Johanka.)

Johanka: (usedá na kámen) Valentýnka, každý jen Valentýnka, a já... jako bych ani nebyla. I tatínek ji má raději, i chůva. Každé přání jí splní dřív, nežli ho vysloví. Já vím, že je stokrát hezčí a zpívá jako když stříbrný zvoneček cinká. Já se k ní nemůžu rovnat, kdepak já.

Větrinka: (přijde zezadu a sundá Johance stužku z copu) Nemudruj, nemudruj a pojď si hrát.

Johanka: Moje stužka! Ty větre ošklivý, vrať ji.

Větrinka: Tak si mě chyt'. Poběž s větrem o závod.

Johanka: (honí ji) Dej mi ji, ale hned. Víš ty kdo já jsem? Princezna, abys věděla.

Větrinka: Jemináčku, princezna. To je toho. A to na každého takhle zle spouštíš?

Johanka: Na každého, kdo se ke mně neuctivě chová. Přiletíš si bůhví odkud, celou mě rozcucháš a ještě se vysmíváš.

Větrinka: Já už jsem taková, co s tím naděláš? (zpívá)
Nemrač se, když ze špásu
já zafoukám ti do vlasů,
jsem vítr bláznivý.
Jenom dovádím a skotačím
a nebudu už jinačí,
to o mně každý ví.
Lítám nad oblaky,
dětem pouštím draky,
s párem vraných koní
po loukách se honím.
Jsem prostě vítr kamarád,
a kdo si se mnou nechce hrát,
má život šedivý.
(během písničky se Johanka přestává mračit a tančí s Větrinkou)

Větrinka: Jak se jmenuješ?

Johanka: Johanka. A ty? Máš vůbec nějaké jméno?

Větrinka: Vítr bláznivý, větrík posměváček, laškovný vánek, jak chceš. Ale říkej mi třeba Větrinko.

Johanka: Ty jsi tak hezká, Větrinko, tak milá, Já už se na tebe nezlobím pro ten rozpletený copánek.

Větrinka: Však ty jsi také hezká, když se směješ. Celá jsi zružověla, oči ti jiskří a ve tvářích máš důlky.

Johanka: (sáhne si na tvář) Vážně? (zamračí se) Ále, co

na tom sejde. A vůbec – co mě to napadlo ztrácet tu čas s takovým větroplachem.

Větrinka: (zanotuje) Nemrač se, když....

Johanka: (brání se tanci) ne, ne, říkám ti přece, že nemám kdy, musím domů. Podívej, už se stmívá.

Větrinka: Přijdeš zase?

Johanka: Však přijď ty za mnou. Můžeš se prohánět po parku a zahradě, načechrat lístky všem našim stromkům a květinám, tančit a dovádět do sytosti. A máš-li chuť ztropit opravdu povedený žert, můžeš zítra poškádlit mou sestřičku. Přileť a pořádně jí rozcuchej vlasy. (stranou a potichu) Ať jí to tolik nesluší.

Větrinka: Tuze ráda létám mezi lidmi. Jenomže nikdo mě nevidí. Každý jenom cítí můj dech, takhle zlehýnka, (zafouká víc) nebo takhle silněji, nebo takhle....

Johanka: Dost, dost. Foukáš moc silně, je mi zima.
(ozve se silné svištění větru)

Větrinka: (polekaně) To se vrací má sestra Meluzína, bude se hněvat, že jsi tady. Na Větrnou horu lidé nesmějí, to je naše království. Běž honem, utíkej.

Meluzína: Stůj! Jak ses opovážila přijít až sem, kam dosud nikdo beztrestně nevkočil?

Johanka: Odpusťte, nevěděla jsem.

Větrinka: Nezlob se na ni, milá Meluzíno. To já ji sem zavedla. Odvála jsem jí pentli z copu a potom jsme si tak hezky hrály.

Meluzína: Stále si jen hraješ. Těch pentlíček, kraječek a kloboučků, co sem od lidí přineseš. Kdy už budeš moudřejší. (prohlíží si Johanku) Ale teď si s ní pohraji já – v kus ledu tu holku proměním.

Větrinka: Ne, nesmíš jí ublížit, je to má kamarádka.

Meluzína: Kamarádka! To jsou nápady, přátelit se s lidmi. Ale to jsi celá ty, jenom samé hraní a laškování, ale pořádnou bouři, aby se stromy lámaly a voda vystoupila z břehů, to nedovedeš.

Větrinka: Ani to nechci umět. Stačí, že to dovedeš ty. A Johanku necháš být.

Meluzína: No dobrá, pro tentokrát ji ještě propustím. Ale, běda jí, jestli ještě někdy přijde.

Johanka: Děkuji vám paní. (k Větrince) Díky za přimluvu. A tu stužku si nech na památku. (odchází)

Větrinka: (volá) Na shledanou, a dej pozor, ať nesejdeš z cesty. (obráti se k Meluzíně) Tak už se tolik nemrač, já vím, že lidé sem nesmějí. Vlastně za to ani nemohu – jenom trošičku jsme si zatančily, ani jsem si nevšimla, že jsme bludný kámen překročily.

Meluzína: Ty pošetilá! Od nepaměti se lidé Větrné hory bojí, kolik hrůzyplných příběhů si o tomto místě navymýšleli. Nechodí sem a máme od nich pokoj. A ty si klidně přivedeš člověčí holku, tancuješ s ní a prozpěvuješ. (během její řeči si Větrinka pohrává se stužkou) Dej mi tu pentličku!

Větrinka: Nedám, je to dárek od Johanky.

Meluzína: To se podívejme, moje sestra dostává královské dary. Pro mě tu ta vznešená princezna

nenechala žádný dárek? Nevadí, však já si na zámek pro nějaký přiletím. Ale nebude to jenom takový hloupý hadřík, jako máš ty. (odchází)

Větrinka: Jestli chceš Johance uškodit, tak se ti to nepodaří. Budu jí chránit. (odchází)

XXX

(rozhrne se bílý průhledný závěs - ve svém pokoji stojí Valentýnka a upravuje si účes v zrcátku)

Kačenka: (přibíhá) Výsosti, všechno je připraveno. Hudebníci nacvičují slavnostní fanfáru, pan ceremoniář si opakuje slavností řeč a kuchaři zdobí slavností dort. Jemináčku, tam bude dobrot. Koláčky, cukroví, paštičky, pečená kuřátka...

Valentýnka: (směje se) Máš ty ale mlsný jazýček, Kačenko! Ale neboj se, od všeho ochutnáš. Vždyť jsem ti to slíbila za ty rozpíchané prstíky. (fouká jí na prsty) A všem hostům řeknu: Ano, jsem tu dnes večer nejkrásnější, ale jenom proto, že mi plesové šaty ušila moje zlatá Kačenka.

Kačenka: Ale co je urozenému panstvu do obyčejné Kačky. Šaty možná pochválí, ale nad švadlenkou mávnou rukou. Tak, ještě prstýnek, náramek, přešití střevíčky – a hotovo. (prohlíží si ji) Božítku, vám to ale sluší, oči na vás mohu nechat. Já být princem, duši bych čertu upsala za tanec s vámi.

Valentýnka: (uklání se) Ó, krásný princi, chtěl byste si se mnou zatančit menuet?

Kačenka: (přehnaně se uklání) Zajisté, krásná princezno.

Valentýnka: (zpívá)
Dva krůčky dopředu, dva krůčky vzad,
otočka, úklona a zůstat stát.
Dva krůčky doprava, dva krůčky vlevo
otočka, úklona – nestůj jak dřevo.

Kačenka: Otočka, úklona, kdepak, na takovéhle tancování já nejsem, to je jenom pro vznešené lidi.

Valentýnka: Já se tolik těším, Kačenko! Ale také se bojím. Chce se mi smát, a trochu je mi do pláče. A srdce mi buší a hrdlo se mi svírá... Čímpak to je?

Kačenka: To je samým štěstím, to přejde. Až si zatančíte ten váš „menuet“ s hezkým kavalírem, bude vám srdíčko bušit samou radostí, uvidíte. A až budete zpívat tu krásnou písničku, já budu tak šťastná, že smím také poslouchat.

Chůva: (přiběhne) Valentýnko, holčičko, všude vás hledám. Hosté se už sjíždějí, kočárů je plné nádvoří. A pan král se po vás shání. (ke Kačence) A ty, Kačko, pomoz upravit květiny, nikdo to tak pěkně neumí. (odchází s Valentýnkou)

Kačenka: (sedá si) Člověka by uhonili kvůli královskému bálu. Oči jsem si na té plesové nádheře div nevykoukala a prsty necítím. Ale to já jenom tak... vždyť jsem to pro tu naši roztomilou princezničku udělala ráda. Hlavně, aby se líbila.

Chůva: (volá) Tak Kačenko, pospěš si, v kuchyni tě také ještě potřebují!

Kačenka: Tak se mi zdá, že beze mě si s tou slávou asi neporadí. (odejde)

XXX

Vypravěč: (zpívá)
Na zámku se chystá bál,
raďte vstoupit, raďte dál,
Od soumraku do rozbřesku,
hosté budou v plném lesku
tančit vesele.
Hodovat a víno píti,
dneska nesmí nikdo míti
mráčky na čele.
Spáti půjdeme až ráno
otvírej se slavobráno,
vstupte přátelé!

(během písničky Kačenka přikryje křesílko červeným sametem, přistaví dvě stoličky a upraví na pozadí svazky květin)

Ceremoniář: Tak, panstvo, raďte dále, jezte, pijte, ochutnejte vyhlášené lahůdky, zde paštičky a pečené maso, tuhle zase něco sladkého pro dámy, a k tomu nejlepší víno z královských sklepů. (ozve se fanfára).

Přichází Jeho Veličenstvo král Bořivoj s dcerami Valentýnou a Johanou.

(hosté se uklánějí, král s princeznami vejdou do sálu)

Král: Urození pánové, vzácné dámy! Já, král Bořivoj zahajuji dnešní ples, který se koná na počest mé milované dcery Valentýnky. Oslavme společně její osmnácté narozeniny tancem a dobrou náladou. (sluha přinese tři ozdobné poháry pro krále a princezny) Připijte nyní na krásu, mládí a dobrotu srdce mé drahé dcerušky.

Všichni: Ať žije princezna Valentýnka.

Ceremoniář: Hudbo!
(hudba hraje menuet, Valentýnka tančí v popředí, postupně s každým princem)

Mojmír: Ach, princezno, tančíte překrásně.

Valentýnka: Zato vám milý princi nohy při tanci trochu překázejí, že?

Slavomír: Jste krásná jako růžička.

Valentýnka: Která pro vás rozhodně nevykvetla.

(Valentýnka tančí mlčky s princem Tomášem)

Mojmír: Taková urážka. Naše království je daleko bohatší. Každá jiná by byla štěstím bez sebe, kdybych se na ni jenom podíval.

Slavomír: Chápu vás, příteli. Mezi námi – chování ta jejich princeznička nemá zrovna vybrané.

Valentýnka: (Tomášovi) Vy mi nic neřeknete?

Tomáš: Ne.

Valentýnka: Ani šaty mi nepochválíte?

Tomáš: Ale ovšem, vyřídíte můj obdiv vašim švadlenám.

Valentýnka: Vy jste ale nezdvořilý, že se nestydíte!

Tomáš: Klaním se vám, Jasnosti.

Valentýnka: Už se mnou nebudete tančit?

Tomáš: Je tu dost jiných, kteří si tu čest zaslouží více než já. (odchází)

(Tomáš zanechá Valentýnku uprostřed parketu, ta se bezradně rozhlíží - přichází princ Adam)

Adam: Princezno, mohu doufat, že si se mnou zatančíte?

Valentýnka: Ach, princ Adam. Jak mě ten tanec nudí..

Adam: Valentýnko, chtěl bych...

Valentýnka: Chcete jistě říci, že překrásně tančím.

Adam: Rád bych...

Valentýnka: Rád byste podotkl, že jsem půvabná.

Adam: Ne, to ne....

Valentýnka: NE?

Adam: Totiž ano, jste velice půvabná, ale já nevím, jak to říci, nemohu nalézt slova.

Valentýnka: Chudáčku, tak slovíčka jste poztrácel. Až je najdete, možná si poslechnu, co máte na srdci. (posměšně se ukloní a odejde)

Johanka: (vezme ji stranou) Bavíš se dobře?

Valentýnka: Výborně.

Johanka: Bavíš se tím, že urážíš naše hosty?

Valentýnka: Proč bych se nebavila, jsem snad němá?

Johanka: (rozzlobeně) Než takhle zbůhdarma do větru mluvit, bylo by lépe, kdybys byla němá.

Valentýnka: Závidíš mi, že se všem líbím, žárlíš, tak je to!

Johanka: To není pravda. Jenom nedovolím, aby si naši hosté o tobě povídali, že jsi nezpůsobná.

Ceremoniář: (rozpačitě si odkašle) Dámy a pánové! Nyní nám zazpívá naše milá princezna Valentýnka. (hosté zatleskají, utvoří špalír a princezna projde, princ Adam jí s úklonou podá loutnu)

Valentýnka: (hraje a zpívá)
V našem zámku kvete růže,
každý má ji rád.
Ptáte se mě, můj ty světe,
kde tu růži naleznete,
kde prý máme sad, kde prý máme sad.
Tahle růže, milí hosté,
co ji chcete znát.
Není ale...
(princezna hraje na loutnu, ale nezpívá, pouze otevírá ústa).

Mojmír: (ke Slavomírovi) To bylo nějakého chlubení, jaká je princezna zpěvačka. A tu to máme, neví jak dál.

Slavomír: No baže, chválili ji až do nebe.

Ceremoniář: To nic, vzácní hosté. Princezna je jen poněkud rozrušená z dnešního plesu, to lze pochopit, že. Tak ještě jednou.
(princezna zahraje předehtu, ale opět jí z úst nevyjde ani hlásek)

Adam: Valentýnko, co se vám stalo, řekněte něco.
(Valentýnka mu podá loutnu, utíká k chůvě a ukryje si tvář v jejím klíně)

Chůva: Děvenko moje zlatá, co je to s vámi? (odvádí Valentýnku ze sálu)

Ceremoniář: Neračte se vzrušovat, není to nic vážného, jen malá mdloba. Do rána bude princezna jako rybička. (král mu dá pokyn) Ano... ano... Ale nyní vážení, bez naší milé oslavenkyně ples již nemá toho lesku, dobrou noc panstvo, dobrou noc.
(hosté odcházejí, na scéně zůstává jen Johanka - ozve se svištění větru a hlas Meluzíny)

Meluzína: Nezazní, nezazní veselá písnička,
do větru pouštěla nezbedná slovíčka,
a teď ni jediné nesmí jí zůstat –
na věky bude mít zamčená ústa! (směje se)
Jsi teď spokojená? Tohle jsi přece chtěla, ne?

Johanka: Ne, to jsem nechtěla, to se nesmí stát! (utíká ven)

XXX

(zatáhne se bílý závěs, přichází Meluzína)

Meluzína: (zpívá)
Poslyšte píseň Meluzíny,
tak něžná je a líbezná,
zpívá jí hlásek Valentýny,
však nezpívá jí princezna.
O lásce zpíval hlásek její,
však co je láska – vem ji d'as.
Já ve své písni chválu pěji,
království, v kterém vládne mráz

Johanka: (přiběhne a padne před Meluzínou na kolena)
Meluzíno, lituji svých slov, která mi ve zlosti vyklouzla. Ne ona, to já mluvila do větru, vezmi si můj hlas, ale Valentýnce ho vrať!
Prosím, prosím.

Meluzína: Cože? Hlásek jako stříbrný zvoneček mám vyměnit za ten tvůj? To je směšné.

Johanka: Co mám tedy udělat? Dám ti svou tvář, své srdce, svůj život....

Meluzína: Samé bezcenné zboží. No, jen pověz, kolik mládenců tě o srdce požádalo, kolik se jich vzhledlo ve tvé „půvabné“ tváři.

Johanka: Neposmívej se mi. (vstane)

Meluzína: Nikdo o tebe nestojí.

Johanka: Máš pravdu, nikdo.

Meluzína: A víš proč? Protože tě vždycky zastínila ona, tak hezká a veselá, všemi hýčkaná a obdivovaná. Jen si vzpomeň, jak tě zlobil ten její zvonivý smích a švitoření, jak jsi žárlila.

Johanka: Je to všechno moje vina, vím. Záviděla jsem Valentýnce krásu i hlas, žárlila jsem, to je pravda. Měla jsem dokonce i škodolibou radost z té pokažené písničky, ale tohle jsem nechtěla. Je to moje sestřička a mám ji moc ráda. Nemůže přece celý život trpět pro pár hloupých rozmarných vět. Pomoz jí, Meluzíno.

Meluzína: Pomoz jí sama. Dej mi nějaký opravdu vzácný dar a já vrátím té hrdopýšce řeč.

Johanka: Nabídla jsem ti svůj život. A ty jsi odmítla – nemám nic vzácnějšího.

Meluzína: Lžeš, život teď pro tebe cenu nemá, jsi zoufalá, srdce ti puká žalem a vůbec se ti nechce žít. A ty se opovažuješ nabízet mi něco, oč sama nestojíš? (zamyslí se) Ale dobrá – přijímám. A teď mě dobře poslouvej. Až budeš mít srdce plné lásky a svět pro tebe bude sladký a krásný, potom přijď a nabízej – vyměním. Do té doby zůstane tvá sestra němá, žádné prosby ani pláč mě neobměkčí. A teď jdi, klid' se mi z očí.
(Johanka odchází vpravo, zleva přichází Větrinka)

Větrinka: Zruš to hrozné prokletí, sestro! Měj slitování.

Meluzína: Vždyť mám. Poslala jsem ji domů.

Větrinka: Nešťastnou a v slzách.
Meluzína: Jenom se tak nedojímej nad tou lidskou cháskou. Však on jí ty slzičky někdo brzy osuší, potěší ji. Myslíš, že sem pak přiběhne se srdcem na dlani? (pro sebe) Škoda, líbilo by se mi mít tu její duši. Sloužila by mi. Nu což, sladký hlásek také není špatný. (odejde)

Větrinka: Jen se tak nenaparuj, každá kletba se dá zlomit.

XXX

Vypravěč: Žloutne listí, vadne tráva,
nad krajinou poprchává,
podzimní je čas.
Nad zahradou vítr sílí,
smutně, přezalostně kvílí,
jako lidský hlas.
Pro ten hlásek, běda, běda,
pláče princeznička bledá,
sklání hlavu svou.
A za oknem Meluzína
svojí písni připomíná
kletbu strašlivou.

(během veršů se rozhrne bílý závěs - Valentýnka sedí ve svém pokoji, hraje na loutnu melodii plesové písničky; Chůva poklízí.)

Chůva: Takové ticho je teď u nás. Pan král nařídil v celé zemi smutek, nikdo nesmí zpívat, zasmát se. Stejně není nikomu do smíchu, když Valentýnka stůně. Holčička moje. Těch doktorů, co už u ní bylo. A těch podvodníků, kteří jen naši pokladně od zlatáků pomáhají. Zrovna jako ti dva, prý přijeli z dalekých krajů a mají medicínu ze vzácného koření. Léčí tu chudinku už kolik týdnů a nic. Jenom je stále bledší a smutnější. (pohládí Valentýnku po vlasech a odchází)

(přijdou oba lékaři, jeden jí bere loutnu, druhý měří tep)

1. lékař: Nejmilostivější princezno, řekněte á, řekněte bé...

2. lékař: Vaše Výsosti, ochutnejte tuhle medicínu, ta vás jistě uzdraví.

1. lékař: A teď to zkusíme znovu: á, bé, á, bé...

2. lékař: Výsosti, ještě medicínu!

(Valentýnka si zakryje oči, oba lékaři jdou do popředí)

1. lékař: Tak co, pane kolego?

2. lékař: Tak nic, pane kolego.

1. lékař: Já také nic, ani á, ani bé.

2. lékař: Nevadí, hlavně, že pan král dobře platí. A čím déle budeme léčit...

1. lékař: ...tím více bude penízků. Takže zase do práce. Anebo ne?

2. lékař: To se ví, že ne.

1. lékař: Pravda, pravda, zítra je také den. A čím déle budeme léčit... (směje se)

2. lékař: Po mé medicíně bude princezna jako rybička.

1. lékař: Zdravá?

2. lékař: Ne, nemá.

1. lékař: Tiše, uslyší to.

2. lékař: Třeba i uslyší, ale povědět to na nás nemůže.

Oba: Jdem! (odcházejí)
(přichází Adam, Tomáš a Johanka)

Adam: Valentýnko, venku je tak hezky. Listí poletuje ve větru jako barvení ptáčky. Pojd'te do zahrady, projdeme se trochu. Fouká příjemný svěží větřík, ať vám tvářičky zrůžoví, jste tak bled'oučká. (odvádí Valentýnku)

Johanka: (dívá se za nimi) Všichni nás opustili, ti dobří přátelé, kterých byl vždycky plný zámek, když tatínek pořádal plesy a hostiny. A teď si ani nevzpomenou. Jen vy a princ Adam nám pomáháte, ani nevíte, jak jsem vám vděčná.

Tomáš: Můj bratr je šťastný, že může být u Valentýnky, a já jsem rád s vámi, Johanko. (bere ji za ruku)

Johanka: (rozpačitě) Musím do zahrady za Valentýnkou.

Tomáš: Je u ní Adam.

Johanka: Myslím, že mě chůva volala.

Tomáš: I nevolala. Proč vždycky utíkáte, když s vámi chci zůstat chvíli sám?

Johanka: Já neutíkám... já...

Tomáš: Mám vás rád, od první chvíle, kdy jsem vás spatřil, jste se mi zalíbila. Už tenkrát na plesu.

Johanka: Já se vám tam líbila? Copak jste si mne vůbec všiml, když tam byla Valentýnka? Tolik jí to slušelo...

Tomáš: Myslíte, že když vedle růže vykvete třeba sedmikráska, musí ji každý přehlédnout? Pro mě má tohle prosté kvítko daleko větší půvab, nežli ta nejvoňavější růže. Čím víc vás poznávám, tím jste mi dražší. (obejme ji a políbí, potom odchází)

Johanka: (běží k zrcadlu) Je to vůbec možné, aby mi takhle rozkvetla tvář po jednom políbení. Vždyť já jsem hezká. Co jsem se tajně láskou natrápila, když jsem v bezesných nocích hvězdičkám šeptala mám ho ráda, mám ho moc ráda. Nevěřila jsem, že i Tomáš mě může mít rád, a zatím je to tak prosté. Bože, jak je ten svět najednou krásný! Co tomu asi řekne Valentýnka. (zarazí se) Ach... Valentýnka. (rozpláče se)

Chůva: (vejde) Už se na vás chvíli dívám, ale moudrá z toho nejsem. Nejdřív úsměv a teď slzy.

Johanka: To nic... já jen pláču, že Valentýnka stůně.

Chůva: Pláč jí nepomůže. Ono jí chudince, už asi nic nepomůže. Jenom mi nejde na rozum, že tak najednou ztratila řeč. Jako by ji nějaká zlá moc očarovala.

Johanka: Třeba se stane zázrak a to zlé kouzlo se zlomí, třeba už zítra promluví. Kdybych to dokázala, kdybych... ach, je mi tak těžko.

Chůva: (hladí ji) Vždyť já vím. Já bych za takový zázrak, moje milá, dala deset let života, věrte mi.

Johanka: Já teď musím odejít.

Chůva: Odejít? A kam, vždyť bude noc.

Johanka: Neptej se mě, prosím tě. Jenom princ Tomášovi vyříd', že ho mám ráda, a ať se na mě nezlobí. (obejme ji) Sbohem chůvo. (vyběhne ven)

Chůva: Johanko, tak počkejte! To je celá ona. Každé trápení si do srdéčka zamkne a nesvěří se. Cože to mám vyřídít princ Tomášovi? Že ho má

ráda? Inu, dávno jsem si všimla, že ti dva se na sebe tak hezky dívají, ale říci si to nedovedou. (zasní se) Láska – to je v mladém věku tuze hezké soužení. (odejde)

XXX

(zatahne se bílý závěs - přichází Větrinka, v košíku má barevné listí a rozhazuje je kolem sebe)

Větrinka: (zpívá)
Srdéčko jedno průzračné,
čisté jak kapka rosy,
po světě chodí samotné,
o trochu lásky prosí.
A když se lásky dočkalo,
pilo tu krůpěj vláhy,
potom to srdce plakalo,
že zemřít musí záhy.
(Johanka vejde během písničky)

Větrinka: Tak jsi přece přišla. Bála jsem se toho.

Johanka: Přišla jsem pro Valentýnčin hlas. Ublížila jsem jí a teď to mohu napravit.

Větrinka: Nemůžeš za to, co se stalo. Já se provinila, když jsem tenkrát tak lehkomyšlně porušila zákon a přivedla tě do naší mrazivé říše. (obejme ji) Zapřísahám tě, vrať se nebo tu zahyneš. Tvoje duše nikdy nenajde klid, vrať se, Johanko.

Johanka: Nemohu se vrátit. (jde směrem k Větrince)

Větrinka: Stůj! Ještě krok a jsi ztracená. Nesmíš dál.

Johanka: (odstrčí ji) Já musím, nemám jinou volbu. Kdybych se vrátila, nenajde moje duše klid ani mezi lidmi. Už nikdy bych nebyla šťastná, nikdy bych se nemohla sestřičce podívat do očí bez pocitu viny. Já musím. (volá) Meluzíno! Jsem tu a přišla jsem sama z vlastní vůle. Vyměním své srdce za Valentýnčin hlas. Už není bezcenné, je plné lásky. Přijímáš – slíbila jsi to.

(ozve se svištění větru a vejde Meluzína)

Meluzína: Jsi hloupá, holčičko. Přijdeš o život, víš to?

Johanka: Vím, ale nemohu jinak.

Meluzína: Sama sis zvolila svůj osud. Uspořádám dnes v noci na Větrné hoře ples. Jenom pro tebe. Takovou hudbu, která ti bude hrát, jsi ještě neslyšela. I o tanečníky se ti postarám, těš se děvče, těš!

Johanka: Se mnou si udělej co chceš, ale kdy vrátíš sestře hlas?

Meluzína: Až se třikrát ve větrném kole otočíš, promluví. Ale její slova budou jen nářek nad tvým osudem.

Větrinka: Meluzíno, jak můžeš být tak zlá, tak nelítostná.

Meluzína: Já že jsem zlá? Zima se blíží, a to je můj čas. Kdopak by se divil, že se nad krajem přežene vichřice. A že v ní jedna bláhová lidská bytost zahyne, co na tom záleží? Proč neseděla doma u teplých kamen?

Větrinka: Budou ji hledat.

Meluzína: Tady ji nikdo hledat nebude. Každý člověk se tomuto místu raději vyhne. Jen ona porušila zvyklosti lidí a po třikrát přišla na Větrnou horu. Dvakrát se směla vrátit, ale teď tu její duše zůstane na věky.

Větrinka: Však se ještě uvidí. Ještě se třikrát ve větrném

víru netočila. Ten, kdo ji má rád, půjde za ní třeba na kraj světa.

Meluzína: Dost už o tom. (odvádí Johanku)

Větrinka: (volá za nimi) Na světě nejsou jenom zlá kouzla, je také láska a statečnost. (všimne si na zemi Johancina šátku) Co se to tu třpytí? To je Johancin šátek, sklouzl ji z vlasů. Šáteček lehoučký jako vánek a stříbrné nitky se v něm lesknou jako sněhové vločky. Schovám si jej. (poslouchá) Někdo sem jde, slyším lidské hlasy.

Tomáš a Adam: (volají za scénou) Johanko, princezno Johanko!

Větrinka: Věděla jsem to, kdo ji miluje, nevzdá se. (vejdou Tomáš a Adam)

Adam: Celý les jsme prohledali a po princezně ani stopa. Už nevěřím, že ji najdeme.

Tomáš: Musíme dál.

Adam: Snad nechceš na Větrný vrch? Copak ty nevíš, co se o tom místě vypráví? Kdo tam kdy vkročil, toho prý zlé síly zahubily a duše těch zemřelých tam teď bloudí a v mrazivých nocích kvílí a nařikají.

Tomáš: Babské povídačky, snad bys nevěřil. To jen vítr se tu prohání víc než jinde, sviští v korunách stromů, a to je celé to čarování.

Adam: Sem by přece princezna nešla, co by tu hledala. Pojdme pryč.

Tomáš: Jdi sám Adame, já zůstanu.

Adam: Zůstanu s tebou.

Tomáš: Valentýnka teď potřebuje, abys byl u ní. Budeš jí víc platný nežli mně. Jen jdi zpět.

Adam: Tedy dobrá... ale buď opatrný, ať tě štěstí provází. (obejmou se a Adam odchází)

Větrinka: (stojí v pozadí) Jestli se nezalekne a půjde dál, navzdory mrazu a vichřici, jestli Johanku z větrného kola včas odvede, zachrání ji. Vždyť ji miluje a láska je silnější než zlé čary. Lidé to říkají a já jim věřím.

Meluzína: (pouze její hlas)
Kdo z lidí sem se odváží,
ten už se nikdy nenavráti.
Zde lidská síla málo platí,
tady má panství led a mráz.
Kdo z lidí sem se odváží,
co nejdražší má, dát nám musí,
Větrné hory kouzla zkusí,
než do vichrů se rozplyne...

Tomáš: Je tu pusto, až na člověka hrůza padá. Tady svou Johanku nenajdu. Adam měl pravdu, vrátím se. Musím ji hledat jinde.

Větrinka: Ne, neodcházej! Počkej, dám ti znamení (proběhne kolem něj se šátkem v ruce, Tomáš ho zachytí)

Tomáš: Johancin šátek, tak přece jen tu byla. (ozve se svištění větru a na scénu vbíhají bíle oděné postavy, které se otáčejí v kruhu)

Meluzína: (volá)
Studený sníh náš dech všude vnáší,
stopy se ztrácí, vše spoutává led.
Mrazivá noc se z oblohy snáší,
větrným kolem stal se teď svět!
(vstříc Johanku doprostřed kruhu)

Tomáš: Vítr proniká až do morku kostí, sníh mi zaslepil oči, na krok nevidím.

Větrinka: Neboj se, ještě máš čas. Pojd' za mnou, pojd'.
(postavy opakují verše podruhé)

Tomáš: Únava mi svazuje nohy, ruce mi křehnou, už nemohu (klesne k zemi)

Větrinka: Vzchop se, seber sílu, musíš prorazit větrný kruh. Máš odvalu a milující srdce, to jsou mocné zbraně proti zlu. (sklání se nad ním) Já vím, že mě nevidíš, ani neslyšíš můj hlas, ale já jsem stále s tebou. Zahřeji tě teplým dechem. (vezme ho za ruku a všimne si, že svírá šátek - položí mu ho na tvář)

Tomáš: Johančin šátek, je heboučkový jako její líčko. (vstane) Johanko, Johanko moje!
(postavy opakují verše potřetí, Tomáš vběhne do kruhu, postavy zmizí)

Tomáš: (objímá Johanku) Jsem tady, držím vás v náručí, už se nemusíte bát. Co vás to jenom napadlo jít na takhle nehostinná místa?

Johanka: Zabloudila jsem ve sněhové bouři. Točí se mi hlava, z toho větrného víru jsem jako omámená. Jsem tak ráda, že jste mě našel.

Tomáš: Váš šáteček mě sem dovedl. Podívejte, vichřice se utišila, jen lehoučkový větrík nám hladí tváře.

Johanka: Ano, větrík posměváček, vítr kamarád. Pomohl nám. (volá) Větrinko, přítelkyně moje, ukaž se. Chceme ti poděkovat.

Větrinka: (jenom její hlas)
Vítr přece nikdo z lidí
- to dá rozum - neuvidí.
Když se kolem proháním,
zkus mě chytit do dlaní.
Cuchám tě - a vzápětí
zase jinam odletím.
Pak se ale vrátím zpátky,
vždyť jsme dobré kamarádky.
Jsem jen větrík, marná sláva,
na rozloučenou ti mávám!

Johanka: (k Tomášovi) Pojd'me rychle domů k Valentýnce a k Adamovi. Cestou vám budu vyprávět o své tajemné přítelkyni. (odchází)

Větrinka: (přiběhne) Vidiš Meluzíno, přepočítala ses. Teď nemáš ani Johančino statečné srdce, ani krásný hlas princezny Valentýnky. Co ti zbývá, než navěky zlostí hvízdát v komíně!

XXX

(rozhrne se bílý závěs, v královské komnatě přechází sem a tam chůva)

Chůva: Už svítá a Johanka nikde. Kam jenom mohla jít v tom hrozném nečase. Jestli se jí něco zlého stane, budu si to vyčítat. Proč jsem ji nezadržela, proč jsem ji nechala odejít... ale kdo to mohl tušit.
(Johanka a Tomáš vejdou, Johanka zakryje chůvě zezadu oči)

Chůva: (objímá ji) Johanko, celou noc jsem samou starostí oka nezamhouřila. Taková hrozná vánice, kdepak jste byla?

Johanka: To ti nemohu říci chůvo, to je naše tajemství. (vezme Tomáše za ruku) Jenom my dva víme,

jak těžké zkoušce se musela naše láska podrobit.

Chůva: No... však já nenaléhám, jenom když jste se zdrávi vrátili. Hned půjdu probudit Valentýnku.
(vejde Valentýnka a Adam)

Valentýnka: Dobré jitro, Johanko. I vám, princí Tomáši. (běží k chůvě a obejmě ji)

Chůva: Valentýnko, jak je to možné. To je zázrak, učiněný zázrak.

Valentýnka: Sama nevím, jak se to stalo. Když mi dnes Adam dobré ráno popřál, najednou jsem cítila, že dokážu odpovédět. To asi, že mě má tak rád.

Johanka: Láska dělá divy sestríčko, to já moc dobře vím.

Chůva: A zase tu bude veselo a zpívat se bude od rána do večera.

Adam: (podá Valentýnce loutnu) Však nám moje nevěsta jednu písničku dluží - tu co nestačila na plese dozpívat.

Valentýnka: (zpívá)
V našem zámku kvetla růže,
měla přízeň všech.
Všechno měla, všechno směla,
přitom ale neviděla /: rány po trnech. :/
Když je smutek, růže vadne,
květ svůj nakloní.
Ptáte se mě, můj ty světe,
co je vlastně do poupěte,
/: které nevoní. :/
Stačí trochu věrné lásky
poznávat s ní svět.
Zmizí trny pyšné růže,
zmizí vše, co zranit může,
/: zůstane jen květ. :/

Vypravěč: (verše do hudby)
Pohádka nám tedy končí,
a co bylo dál?
Přešla zima, jaro, léto,
dál už nevím - dávno je to.
Kdo by vzpomínal.

Všichni: (zpívají)
Stačí trochu věrné lásky...

KONEC

DRAMATURGICKÝ PENDANT

NĚKOLIK POZNÁMEK K „MELUZÍNĚ“

(ke hře Daniely Skalové: Proč meluzína hvízdá v komíně)

! Konečně text, který má přehledný a logický příběh bez zbytečných dějových odboček a který neplýtvá příliš slovy. A co víc: obsahuje situace - tj. prostor pro jednání postav.

! Na rozdíl od příběhů princezen je příběh Meluzíny bez základní motivace. Proč vezme Valentýnce hlas? Bylo by zajímavější, kdyby Meluzína byla např. skřehotavá a toužila dostat krásný hlas, a proto (nejen) by ho sebrala princezně - mnohem větší účín by pak měl konec, kdy Meluzíně skutečně nezbyde nic jiného, než hvízdát v komíně. (V textu se naznačuje i možnost, že by potom mohla být postava Meluzíny a princezny Valentýnky hrána jednou herečkou - Meluzína zpívá: *Poslyšte píseň Meluzíny, tak něžná je a líbezná. / Zpívá ji hlásek Valentýny, však nezpívá ji princezna.*)

! Některé postavy jsou napsány tak, že nemají dostatečné opodstatnění: Vypravěč - pouze zpívá předělové písničky, které nepřinášejí nic důležitého pro děj, ani nevypovídají nic bližšího o svém interpretu. Nabízí se možnost inscenačně (ale i dramaturgicky) propojit postavu Vypravěče s postavou Ceremoniáře. Pak Vypravěč zasáhne do hry jako organizátor jak zvnějšku, tak zevnitř. Dále:

Kačenka - postava, která slouží pouze jedné situaci a jediné informaci (připravuje se ples). Přitom se o ní dozvídáme poměrně důkladnou charakteristiku. Dále: **Král** - má pouze jednu jedinou repliku na plesu. Je ve hře jenom proto, aby uvedl ples, ale nezasáhne, když je Valentýnka hrubá na prince, neobjeví se ani nikde dál. Snad by bylo možné se bez něj úplně obejít. Dále: **Princové Mojmir a Slavomir** jsou postavy, které slouží pro charakterizaci princezny Valentýnky a pro situaci před „krádeží“ princeznina hlasu, v inscenaci by bylo možné je spojit s obdobně koncipovanými postavami **1. a 2. lékaře**.

U postavy **Princezny Valentýnky** se přimlouvám za aktivnější postoj při řešení její situace. V čase, ve kterém „nemá hlas“, ji totiž vidíme jen v situaci s lékaři. Např. by bylo možné, aby šla hledat princeznu Johanku spolu s Adamem i Tomášem (resp. by běžela za Adamem). Tím by měl Adam pádnější důvod k tomu, aby Tomáš v nebezpečné situaci opustil a nechal samotného.

K některým výstupům:

Valentýnka, Johanka, Chůva

Johanka o sobě tvrdí, že není hezká, že se zrcadlům vyhýbá, zatímco o Valentýnce jsme se dozvěděli z jejího jednání, že je marnivá. Johanka říká: *Nechci se hezky strojit a zdobit. Nestojím o krajky, ani o zlaté prstýnky...* Vzápětí se ale zlobí na Větrínku kvůli stužce. Je třeba podpořit motivaci - jak to je? Říká Johanka o sobě pravdu?

Kačenka, Valentýnka

Dozvídáme se pouze, že se chystá ples (ale to už víme), že Kačenka šla šaty, že Valentýnka bude na plesu zpívat (ale to už taky víme) - a nic víc. A hned po této scéně přijde Vypravěč a zpívá, že bude bál (!), a těsně poté Ceremoniář uvádí ples. Je třeba vyřešit! Možná výstup s Kačenkou vyhodit vůbec, možná Kačenku nahradit chůvou...

Ples

Vzhledem k motivaci Meluzíny (viz výše) by bylo dobré, kdyby se Meluzína objevila na plesu již někde na začátku - dřív než Valentýnka začne zpívat. Král (viz výše) nezareaguje na vzniklý problém!

Johanka, Větrínka, Meluzína

Větrínka najde Johančin šátek, použije ho, aby Johance pomohla. Víme o Větrínce, že *...těch pentlíček, kraječek a kloboučků, co sem od lidí přineseš...*, takže v této situaci sebere šátek jen jako další talisman? Nebylo by lepší pro charakterizaci Větrínky (chce pomoci Johance jak umí), aby pro přivedení prince Tomáše vědomě použila Johančinu stužku, kterou jí sebrala na začátku pohádky? (Resp. vzhledem k možností jeho použití v závěru a také vzhledem k otázkám o marnivosti či nemarnivosti princezny by bylo lepší od začátku místo o stužce hrát o šátku.)

(Pozor! Teprve v tomto výstupu - tj. na konci hry se dozvídáme, že existuje pravidlo o maximálně trojím příchodu na Větrnou horu, zatímco na začátku hry Meluzína pouze hrozí: *... pro tentokrát ji ještě propustím. Ale Běda jí, jestli ještě někdy přijde...* A při druhém příchodu Johanky na Větrnou horu se o tomto faktu nikdo nezminí!)

Závěrem: Každopádně představuje „Meluzína“ text, na kterém by bylo nutné, ale milé dále pracovat.

Kateřina Fixová

Vltava

 ČESKÝ ROZHLAS 3
Na vlnách Vltavy za
divadelní inspirací

Český rozhlas 3 – stanice Vltava, veřejnoprávní kulturní stanice, je půvabnou Popelkou ve smršti komerčních stanic. Můžete tu poslouchat krásnou češtinu, moudrá slova odborníků i kvalitní dramatické a literární texty v interpretaci nejvýraznějších dramatických umělců doby současné i minulé. Jistě zajímavá inspirace pro amatérské divadelníky (a nejen pro ně!). Recept, jak na chvíli odejít z hektického světa do říše literatury – stačí se posadit pohodlně do

křesla, zavřít oči a poslouchat... Jaké pořady připravují na Vltavě, jsme se vydali vypátrat za pracovníky Redakce rozhlasových her a dokumentů Janou Paterovou a Hynkem Pekárkem.

JP: Naše redakce, i když ve svém názvu nese zaměření na rozhlasové hry a dokumenty, čerpá ve své práci samozřejmě i z divadelní literatury a literatury vůbec. Vždy v pondělí v 11 hodin na stanici Vltava vysíláme tzv. **Mikrohru**. Mohou to být původní rozhlasové mikrokomedie, ale i divadelní aktovky, dramatizované povídky. Největší prostor pro divadlo máme v sobotu odpoledne - v tomto čase vysíláme cykly. Teď je to rozsáhlý projekt nazvaný **Svět jako jeviště čili Nejlepší role českého a světového dramatu**. Základem tohoto pořadu je určité téma, typ postavy, tak jak se objevuje v proměnách času a dramatických umění, je to např. téma matky, hrdinky, milenci, zlodějové a podobně. Ve třech sekvencích se snažíme vybrat ukázky z her různých období, od antiky po současnost. Je to určitá nenásilná výchova, vzdělávací cyklus o divadelní historii prostřednictvím těchto postav. Průvodcem každého dílu je některý z renomovaných kritiků, teatrologů či teoretiků, např. Michal Lázňovský, Zdeněk Hořínek či Jan Císař. Společně s nimi se snažíme, aby doprovodný text nebyl nudnou přednáškou, ale spíše zábavnou formou objevovaná divadelní historie.

HP: Rád bych připomněl, že v těchto pořadech využíváme rozsáhlé archivní fondy Českého rozhlasu, které jsou velmi bohaté a mnohdy se v nich najdou neobyčejně zajímavé ukázky interpretace známých umělců. Nedávno jsme např. zaznamenali velký ohlas posluchačů na Čapkovu Matku s Otýlií Beníškovou v hlavní roli.

JP: Tříkrát měsíčně, vždy v neděli, máme na stanici Praha ČRo 2 **Nedělní divadelní večer**. Jednou je to večer „pro pamětníky“, archivní záznam nějaké hry, kterou uvádí nebo komentuje známá herecká nebo režijní osobnost, mající určitý vztah k tématu. Když jde o novější hru, může to být někdo, kdo v ní hrál, případně se s hrou setkal ve své tvůrčí práci. Tak nám např. Věra Galatíková uváděla starší nahrávku Turandot, kterou sama kdysi hrála, Jiří Bartoška Dona Juana, Jiří Menzel uváděl Klicperu a Ladislav Smoček Gogolovy Hráče. Druhá neděle je věnovaná nahrávce modernější divadelní klasiky z období 70.- 90.let. Třetí neděle je zasvěcena divadelní hře současné. Tady se často objevují i hry, které se na scéně dosud nehrály, např. Muž otevřený náhodám Yasmíny Rezy, Návštěvník Ritze Emanuela Schmitta, Fortinbras se opil Janusze Głowackého či Poslední noc Tennesseeho Williamse Franka Bertranda. V úterý večer na Vltavě uvádíme **Klub rozhlasové činohry** (což je jakási obdoba televizního Filmového klubu), kde je kladen důraz především na původní rozhlasové texty. Občas i tady přijde řada na adaptaci zajímavé divadelní hry. Uvedení Enquistovy Faidry, která se na jevišti u nás dosud nehrála, kvitovaly s potěšením i Divadelní noviny.

HP: V neděli v 10.30 na Vltavě a v sobotu dopoledne na Praze uvádíme jako seriály **dramatizace velkých literárních látek**. Z těch nejnovějších jmenujme alespoň Merežkovského Leonarda da Vinci, Exodus Leona Urise, či proslavená díla, která dnes už asi nikdo nemá trpělivost číst – Tři mušketýři, Sága rodu Forsythů, Studna osamění. Z těch zábavnějších je to např. Doyleův Sherlock Holmes.

Čas od času uvádíme i polozapomenuté divadelní autory, říkáme tomu Skrytá tvář českého dramatu. Pro jeviště jsou už tito autoři příliš archaičtí, ale rozhlas je „snese“ – do našich pořadů jsme zařadili ukázky z her jako je Adámkova Saloména, Kolárova Magelona či Štěpánkova hra Čech a Němec. Zabrousili jsme také do klasického loutkářského repertoáru, k titulům jako Jenovéfa, Posvícení v Hudlicích či Faust.

JP: V rámci dokumentárního cyklu k miléniu české kultury Uprostřed pevniny nazvaném **Za divadlem** se redaktorka Jitka Škápíková pokusila zmapovat publicistickou tvář českého divadla, nejruznější scény pražské i mimopražské, scény v ohrožení, v přerodu, s novým vedením, s novou dramaturgií a koncepcí. Vzhledem k tomu, že měl cyklus velmi dobrý ohlas a že se spousta věcí mezitím změnila, vybrali jsme pro tento rok scény, které v současné době procházejí nějakou změnou. Vysíláme jakési aktualizované reprízy, kde sice zůstává hlavní jádro toho, co jsme vysílali, ale je to nově komentováno, dotáčí se rozhovory s novými šéfy, novými radními, novými provozovateli.

Určitě nesmíme zapomenout na diskusní pořad **Naše téma**, který připravuje dramaturg Jiří Hubička. Objevují se tu témata spojená s divadlem a jeho problematikou – probíhala tu např. diskuse teatrologů a kritiků věnovaná Hamletovi, alternativnímu divadlu Next Wave, festivalu Německé divadlo v Praze či současnému českému dramatu. (V pořadu Naše téma se připravuje i téma amatérského divadla jako fenoménu a diskuse spojená se 70. JH - pozn. JS).

Připravila Jana Soprová